

Bozgurtlaryň ölümi -2/ romanyň dowamy

Category: Kitapcy, Sözler, Taryhy proza

написано kitapcy | 23 января, 2025

Bozgurtlaryň ölümi -2/ romanyň dowamy Atlılar geniş çayırlığa dağılmışlar, dinleniyorlardı. Atından inmemiş olan Yüzbaşı Işbara Alp buyruklar veriyor, atını öteye beriye sürüyordu. Gece basıp ortalık iyice kararınca o da atından indi. Çerilerinin yaktıkları ateşe doğru yürüdü. At uşağı Çalık onun atını almış gezdiriyordu.

Bu gece yüzbaşının gönlünde bir sıkıntı vardı. Bilmeden iş görüyordu. Ateşe doğru ısınmak için yürümüştü. Ateşe yaklaşıncı yaz olduğunu, ısınmak gerekmediğini hatırladı. Çeriler et kızartıyorlardı. Ateşe varınca erlerden birisi diz yere vurarak yüzbaşıya bir çamçak kırmızı sundu. Işbara Alp kırmızıyı dikti. İsteksizce içti. İkinci bir erin sunduğu et kızartmasını almyarak yanlarından ayrıldı. Biraz ilerideki büyük ağacın dibine geldi. Bir oyuğa oturdu. Baktı, dalakaldı... Onbaşı Yamtar ateşin biraz uzağında oturmuş, hem pusatlarını gözden geçiriyor, hem de kızarmış bir et parçasını yiyordu. Savaş günlerinde onbaşı kendisini iyi kullanır, çürük tahtaya basmazdı. Üç günlük yemeği bir günde yer, sonra da üç gün ağzına bir lokma koymadan dayanır, gücünü de kaybetmezdi. Savaştan önce de kılıcını biler, oklarının ucunu keskinleştirirdi.

Onbaşı, kılıcını iyice biledikten sonra bir de denemek istedi.yerden bir ot kopararak kılıcın keskin kıyısına değdirdi. Ot bu dokunuşla kesiliverdi. Aynı zamanda arkadan bir ses duyuldu: “Kılıcın keskin ama usun da keskin mi?” Yamtar başını çevirmeden cevap verdi: “Sırasında o da keskindir”

– Öyleyse bil bakalım, bu gece yüzbaşı neden bunlu (Kederli)

Bu sözleri söyleyen kişi Onbaşı Yamtar’ın yanına çöktü. Bu; Onbaşı Pars’tı.

– İki gün önce Çuluk Kağan’ın önünde yapılan kılıç oyunlarında

Yüzbaşı Işbara Alp yenildi. Onun için sıkıntılı duruyor.

– Yüzbaşı kime yenildi?

– Tunga Tigin'e

– Yüzbaşı bunun için neden üzölsün? Tunga Tigin'i kılıçta kimse yenemez ki yüzbaşı yensin. Hem yüzbaşı yenilse de gene bahadırlıkta Tunga Tigin'e denk sayılır. Kılıç oyununda Tunga Tigin, Işbara Alp'ı yendiyse at yarışında, ok atmada da Işbara Alp, Tunga Tigin'e üstün geldi.

– Peki öyle ise neden sıkılıyor?

Onbaşı Pars birak yudum kımız içtikten sonra cevap verdi:

– Binbaşı olacaktı, olamadı.

Yamtar biraz düşündü. Bu sebep onu kandıramamıştı.

– Işbara Alp, binbaşı olmadım diye bunalacak kişilerden değildir... dedi

– Ben de binbaşı olmadığı için sıkılıyor demiyorum.

– Ya ne diyorsun?

– Işbara Alp Binbaşı olamadı. Buna da İ-çing Katun sebep oldu. Yüzbaşı buna kızıyor diyorum.

– Yüzbaşı buna nasıl kızar? İ-çing Katun, Çulluk Kağan'ın karısıdır.

– Karısıdır ama Çinlidir.

İki onbaşı uzun zaman sustular. Dalmış gibi idiler. Onbaşı Pars söze başladı:

– Gözümlle gördüm: Kağan'ın otağı yanında yüzbaşı Katun'u selamlamadı. Görmemiş gibi yaptı.

– Doğrusunu istersen yüzbaşı haklıdır. Katun neyse ama bizim elimizde tutsak olan Çinliler de artık işlere karışmağa başladılar.

– Işbara Alp da bunun için Çinlilerden tiksindir. Katun'u selamlamadığı için binbaşı olamadı. Öfkeden uykusu kaçmıştır.

– Bizim Çulluk Kağan, bahadır, iyi Kağandır ama şu Çinli karıyı almasaydı daha iyi olurdu.

– Bu Çinli karı bizim başımıza kötü işler açacak diye korkuyorum

– Çinde eskiden Sui kağan ailesi vardı. Şimdi Tang kağan ailesi çıktı. Bu kadın eski ailedendir. Çinde gene kendi

ailesinin hâkim olması için Çuluk Kağan'ı kışkırtıyor diyorlar.

– Kışkırtsa ne çıkar? Bizce hepsi bir değil mi?

– Oranın yüzbaşısı bilir. Bana kalırsa susup uyumak iyi. Sıkıntılı nesneler konuşup boşboğazlık etmekten terlemiş, sırılsıklam olmuşum.

* * *

Işbara Alp, karşı yatan kara dağa bakarken, yarın o dağın ardında toplanıp Çin'e akın edecek orduyu düşünüyor, akın olduğu halde neden içinin sıkıldığını anlayamıyordu. Koca çayırlıkta çıt kalmamıştı. Rüzgar üfleliyordu bile... Işbara Alp büsbütün sıkıldı. Börkünü başından, sadağını sırtından çıkardı. Genişlemek, sıkıntısını gidermek istedi. Boşuna... Dönüp ardından baktı. Bütün atlar başları yukarda, kulakları dikilmiş duruyordu. Yüzbaşı: "Sıkılan yalnız ben değilmişim" diye mırıldandı. Uyuyan çerilerin arasını gezmek için börkünü giyip, sadağını takındı. Şaşılacak şey! Uyumuş, dalmış gibi gözükken, çıt çıkarmayan çerilerin hepsi uyanıktı. Yattıkları yerde yıldızları seyrediyorlar, çevreleriyle, terlerini siliyorlardı. Geceleyin böyle bir sıcaklık şimdiye dek görülmemişti.

Yüzbaşı yeniden eski yerine geldi. Gökyüzüne baktı. Gözleri gökte dikili kaldı. Batı yanından kara bulut hızla geliyordu. Bu bulut bir Çin atlısına benziyordu. Yeryüzünde bir ot bile kıpırdamazken gökyüzünde bulutun bu kadar hızlı dolaşmasını yüzbaşı iyi bulmadı. Kendi kendine, bir uğursuzluk olacak diye düşündü. Tam o sırada yanından yıldırım gibi bir şeyin fırladığını gördü. Bir hayvan, belki bir tilki idi. Nereden çıkıp nereye gittiği belli değildi. Canı sıkılan yüzbaşı tilkiye benziyen hayvanı görünce birdenbire sadağına el attı. Yıldırım hızı ile yayına bir ok yerleştirdi. Düz çayırlıkta kaçan hayvanı gezleyip(nişanlamak) oku fırlattı. Yüzbaşının oku boşa gitmişti. Işbara Alp otuz beş yıllık ömründe ilk defa attığını vuramamıştı. Birdenbire yüzünde bir soğukluk duydu. Sonra hızlı geriye dönerek bağırdı:

– alık!

Sert bir sesle cevap verdi:

– Buyur!

– Toplan borusunu al!

Fakat alık daha boruyu dudaklarına götürmeden ışıklı gece birdenbire karardı. Ay görünmez oldu. Bir boradır koptu. Yıldırımlar ortalığı inletmeğe, yağmur bardaktan boşanırcasına yağmağa başladı. alık'ın, keskin borusu  terken Çeriler yıldırım hızı ile fırlıyarak atlarına koşutsular. Yüzbaşı bir sıçrayışla atına atladı. "Ardımdan gelin. Tez davranın!" diye haykırdı. Korkunç yıldırımlar sağda solda atlarken, dolu yüzlerini acıtırken yüz atlı karşıki dağa doğru dolu dizgin at sürdüler. Yüzbaşı, karşı yatan dağın eteklerindeki sığınaklara erişmek istiyor, atlılar ardı sıra yarışıyordu. Fakat bu yarışma uzun sürmedi. Rüzgar kendilerine doğru yaman bir uğultu ile esiyor, atların ve erlerin soluğunu tıkıyordu. Yüzbaşı durmadan, olduğu yerde atını şahlandırarak yüz geri etti: "Geri d n! Dört nala!" diye bağırdı. Atlar kamılandı. Atlılar şimdi öncekinin tam aksine koşuyorlardı. Fakat rüzgar karmakarışık esiyor, gidilecek yolu şaşırtıyordu. Atlar kesiliyordu. İliklerine kadar ıslanmışlardı. O güzel çayırılık batakl lmış, atların yolunu kesiyordu.

şimdi, yarım günde geldikleri yere doğru kaçıyorlardı. Dayanaklı atları ile oraya pek çabuk varabilirlerdi. Fakat rüzgar onları yoruyor, karanlık ve yağmur, yollarını şaşırtıyordu. Böylece bir iki saat koştular.

Yağmur kuduruyor, rüzgar deliriyordu. Artık atlar da, erlere kulak asmaz olmuştu. Bir aralık yolları bir inişe geldi.. karanlıkta bu inişe saldırdılar. Burası ağaçlık bir yerdi. Buraya gelmek onlar için çok kötü oldu. Yağmurlar bu inişe sert akan bir dere yapmışlardı. Yıldırımlar ise ağalığı kasıp kavuruyordu. Korkunç takırtılarla düşen iki yıldırım bütün atları ileden çıkardı. Kişniyerek dereye atıldılar. alığ'ı üzerinden atan at deli gibi boşluğa doğru koşarken üzerine düşen bir yıldırımla yanıverdi. alık talihli çıkmıştı. Birkaç atlı dereye kapılmışlar, bağrıyorlardı. Kimse kimseye yardım edecek halde değildi. Atından düşmemiş bir Işbara Alp

kalmıştı. Atsız kalan erler ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Kimi atını tutmaya savaşıyor, kimi sığınacak bir yer bulmaya çabalıyordu. Bir onbaşı kılıcını çekmiş kendi buyruğundaki erleri düzene koymaya çalışıyordu. Yıldırımlar sıklaşmıştı. Yüzbaşı bir an durdu: “Türk Tanrısı bizden yüz mü çevirdi?” diye düşündü sonra sert, gür sesiyle şöyle haykırdı:

– “Hepiniz buraya gelin,yanımda toplanın!” Erler bu buyruğa baş eğerek toplandılar. İşbara Alp bağırdı: “Tanrı ya bizden yüz çevirdi, yahut kılıçlarımızı keskinleştirmek istiyor. Tez olun. Kılıçlarınızı çıkarıp şuraya yoğun!”...

Ortalığı bir an, kılıç şakırtısı bürüdü. Çeriler kılıçlarını üst üste yere fırlattılar.Yüzbaşı da en üste kendi kılıcını attıktan sonra “Ardımdan gelin!” diye bağırdı. Çerileri biraz ilerde, ağaçlıktan uzaktaki kayaların yanına getirdi. Artık geri dönmenin de imkanı kalmamıştı. Sular yukardan inip aşağıdaki dereye karışıyor, dere de boyuna kabarıyordu. İşbara Alp bağırdı:

– Kayalara sıkı yapışın. Dayanan kurtulur. Gücü kalmıyanı sular alıp götürür!

Çeriler dizlerine yaklaşan suyun içinde kayaların çıkıntılı, sivri yerlerine tutundular. Sular yükseliyor, yıldırımlar biraz ilerdeki kılıç yığının üstüne düşüyordu. Onbaşı Yamtar, tutunduğu kayanın yukarıya doğru sivri ve ince olduğunu görünce tek eliyle hemen kemerini çıkardı. Yanındaki iki çeriye buyurdu.

– Daha bütün gücümüz tükenmemiştir. Beni sıkı tutup şu kayışımı kayanın sivriliğine bağlamama yardım ederseniz üçümüzde kurtuluruz. Daha birkaç kişi de kurtulur. Sıkı tutamazsanız üçümüz birden suya kapılır, gideriz. Haydi bakalım sen suya sırtını verip yaslan bizi koru, sen de beni tut, sulara kapılmadan şu kayışı düğümleyim!

Onbaşı Yamtar, kemerini ortasından iyice düğümledi. Sarkan iki ucunu aşağıya uzattı. Bu uçlardan birini kendisi tuttu. Birine de diğer çerilerden biri yapıştı. Öteki çeri onbaşıya asılmıştı. Su bellerine yaklaşıyordu. Artık yıldırımlara aldırان yoktu. Güçleri kesiliyordu. Soluyorlar, ellerini kayalara sıkıca kenetliyerek sulara kapılmamaya

uğraşıyorlardı.

Işbara Alp hala atının üstünde idi. Yayının kirişini kayanın sivrililiğine takmış, demirini de eliyle tutuyor, böylece sulara karşı kendini de , atını da koruyordu. Onbaşı Yamtar şimdi kayaya ilmiklediği kemerine daha sıkı sarılmaya mecburdu. Çünkü artık onbaşıya asılan çeri tek değildi. Bunlar birbirine sarılarak uzayan belki yirmi kişi olmuşlardı. Fakat Yamtar itiraz etmiyor, irkilmiyor, yalnız kemere daha sıkı sarılmaya uğraşıyordu. Bu ara yıldırımdan daha keskin, gök gürültüsünden daha güçlü bir ses yükseldi.

– Kurt Kaya, elini çöz!..

Ve ondan sonra ortalığı gene yıldırımların sesi bürüdü. Işbara Alp tam zamanında gürlemişti. Herkesten daha yukarı tutunan yüzbaşı çakınların(Şimşek) zaman zaan ışımaları arasında Yamtar'ın bütün yaptıklarını görmüş, sonra da birbirine tutunarak uzıyan bu insan zincirini hiç seslenmeden gözleriyle kovalamıştı. Gönlü daima Tanrının kendilerinden niçin yüz çevirdiğini aramakla uğraşıyordu. İşte durmadan Çin'e akıyorlar, yağdan bir an uzak kalmıyorlar, kılıçlarının kında uyuduğu, yayların gerilmediği, okların sadaklardan çıkmadığı bir tek gün geçirmiyorlardı. Fakat Tanrı gene niçin kızmıştı? Yüzbaşı bir yandan bunu düşünüyor, bir yandan da Yamtar'ı gözlüyordu. Birden parlıyan bir çakının kısa ışığında sivri kayanın bu bir alay çeriye güç dayanan eski kayışı her an artan bir çabuklukla kemirip eğelediğini gördü. Ne yapacağını bir çakın hızıyla kararlaştırdı ve haykırdı: "Kurt Kaya elini çöz!.. Kurt Kaya Yamtar'ın ardına yapışan erlerin arkadan onuncusuydu. Yüzbaşının buyruğunu alınca bir an tereddüt etmedi ve kara, azgın sular bu on eri bir anda yuttu. Yüzbaşının ikinci defa gürliyen sesi Yamtar'a tehlikeyi bildirdi:

– Yamtar; tek dur, kayış kopacak...

Genç onbaşı biraz daha gayret etti. Kendini arkasındaki bütün ağırlığa rağmen insan gücünün son gayretiyle ileriye almaya muvaffak oldu. Diğer eliyle de kayanın bir çıkıntısını yakaladı. Şimdi daha fazla emniyette idiler. Yukarıdan aşağı akan sular hızını saklamakla beraber yağmur dinmiş, rüzgar

kesilmişti. Her biri, bir yere ilişen çeriler birer birer toplanmaya başlamışlardı. Üzerlerine yapışan sırılsıklam giyimleri altında her biri biraz daha uzun görünüyordu. Işıyan günün altında yüzbaşının buyruklarını yapmak için öteye beriye koşuyor, yardım gereken arkadaşlarına el uzatıyorlardı. Kargaşalık daha bir müddet sürdü. Gün yerden bir ok boyu yükseldiği zaman her şeyi sükûna kavuşmuş buldu.

Yüzbaşı Işbara Alp işlerin yoluna girdiğini görünce çerilerine bağırdı: “Haydi, kılıç yığınınına varın. Herkes öz kılıcını bulsun!” Çeriler davrandılar. Yıldırım, kılıçların bazılarını parçalamıştı. Işbara Alp’in kılıcı en üstte, eskisinden daha parlak, daha keskin duruyordu. Atlarını yitirmiş olanlar arıyorlar, hayvanları adlarıyla, ıslıklarla çağırıyorlardı. Uzaktan kişnemeler işitiliyor, ölmeyen atlar birer ikişer ortaya çıkıyorlardı. Bazılarının atları dönmüyor, bazen gelen atların da atlıları artık yaşamıyordu. Işbara Alp kılıcına bakıyor, yıldırımlarla eskisinden daha çok keskinleşen kılıcını Tanrının kendisini yargılaması diye algılıyordu. Fakat bu fırtına, bu dolu?.. Bu sular, bu ölen çeriler?... Tanrı hem yargılıyor, hem de kızıyor muydu?

Yüzbaşı, kaç kişinin öldüğünü anlamak isteyince onbaşılara bağırdı:

– Onbaşılar! Hepiniz kendi çerilerinizi sayın!

Onbaşılar kendi çerilerinde toplanan erleri saymaya başladılar. Işbara Alp birer birer sordu:

– Onbaşı Yamtar!

– Buyur.

– Erlerin tamam mı?

– Bir eksik var...

– Onbaşı Sülemiş!

– Buyur.

– Erlerin tamam mı?

– Bir eksik var...

– Onbaşı Sançar!

– Buyur.

– Erlerin tamam mı?

– Bir eksik var.

- Onbaşı Pars!
- Buyur.
- Erlerin tamam mı?
- Tamam
- Onbaşı Gök Börü!
- Buyur.
- Erlerin tamam mı?
- Tamam
- Onbaşı Arık Buka!
- Buyur.
- Erlerin tamam mı?
- Beş eksik var.
- Onbaşı Buğra!

Yüzbaşı Işbara Alp, bu soruya cevap alamadı. Yeniden bağırdı:

- Onbaşı Buğra!

Tok bir ses cevap verdi:

- Onbaşı Buğra uçmağa varmıştır.
- Erleri tamam mı?
- Tamamdır.
- Onbaşı Kara Budak!
- Buyur.
- Erlerin tamam mı?
- Üç eksik var.
- Onbaşı Üç Oğul!
- Buyur.
- Erlerin tamam mı?
- Bir eksik var.

Işbara Alp, onbaşılara eksikleri sorarken elindeki bir çeteleye bıçağı ile eksikleri çiziyordu. Sorgu bitince hepsini saydı. On üç er ve Onbaşı Buğra ölmüşlerdi.

Güneş ortalığı ısıtıyordu. Gökte koyun tüyüne benzeyen ak bulutlar vardı. Geceleyin sırılsıklam olup üşüyen çeriler, şimdi yavaş yavaş kuruyup ısınıyorlardı. Daha biraz öncei atlıların toplandığı inişte göğüslere kadar yükselen su, önüne geleni aparan, Gök Türk ordusunun on dört yiğitini yutan su şimdi neredeydi? Türk ellerinin, her şeyi bağrında eriten toprağı, yüzyıllarca durmadan kanla beslenen bozkırlarının

toprağı sanki bu suları bir anda içmişti. Toprakdan ince bir buğu yükseliyor, yükseklerde iri kuşlar uçuyordu.

Işbara Alp yeni bir buyrukla çerilerini dün gece konakladıkları yere doğru götürmeğe başladı. Daha düzlüğe yeni çıkmışlardı ki karşıdan bir atlının kendilerine doğru dolu dizgin geldiğini gördüler. Kır bir ata binmiş olan bir çeri otuz adım önlerinde durarak bağırdı:

– Yüzbaşı Işbara Alp kimdir?

Işbara Alp at sürüp cevap verdi:

– Benim! Sen kimsin? Ne istiyorsun?

Atlı yere atlıyarak diz yere vurup yüzbaşayı selamladı.

– Ben Bağatur Şad'ın at uşağıyım. Bağatur Şad, tez kendi ordusuna dönmenizi buyurdu. Çin'e akın yapılmıyacak. Çuluk Kağan ağulanıp uçmağa varmıştır.

Atlı bir sıçrayışta atına bindi. Dumanlı bozkırda atını yıldırım gibi sürmeğe başladı. Bozkırda atlının uzaklaşan nal seslerinden başka bir şey işitilmiyordu. Işbara Alp'ın erleri arasında bir ölüm sessizliği vardı. Donmuş kalmışlardı. Kimse bir söz söylemiyor, soluk almaktan çekiniyorlardı. Işbara Alp başını göğe kaldırdı. Dün geceki uğursuz bulutu aradı. Boşa attığı oku düşündü. Geceki borayı, fırtınayı, doluyu göz önünden geçirdi: “Tanrı Ulu Kağanımızı alarak bizden yüz çevirdi” dedi. Sonra sararmış, fakat sessiz, kendisine bakan çerilerine buyruk verdi:

– Ardımdan tez gelin! Erken varmalıyız!

Sonsuz bozkırda 86 atlı uçuyordu. Çuluk Kağan'ın inisi (Küçük erkek kardeş) Bağatur Şad'ın buyruğu altında olan Yüzbaşı Alp onun ordusuna gidiyordu. Dakikalar geçtikçe atların hızı artıyor, kaşlar çatılıyordu. Atların yeleleri, çerilerin uzun kumral saçları havada dalgalanıyordu. Taryhy proza